ئاگاداركردنەوەی ئافرەتان لە تاوان وسەرپێچی یەكان

ئامادەكردنی

دایكی ئالاء

=====================================

لەبڵاوكراوەكانی

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عێراق - كوردستان - كەلار

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

كتێبی ژمارە ﴿٨٨﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ڕێخۆشکار

خوێنەری بەڕێز : ئەم نامیلکەیەی بەردەستت بابەتێکی ترە لە بابەتە زۆر گرنگ و بەسوودە بلاَوکراوەکانی گۆڤاری (ڕێگای ڕاست)کە لە ژمارە (٢) دا لە لاپەڕە (١٣٩–١٥٠)دا بلاَوکراوەتەوە،بەپێویستمان زانی وەك نامیلکەیەکی سەربەخۆ بیخەینە بەردەستی خوێنەرانی بەڕێز، بۆئەوەی بەئاسانی بتوانن سوودی لێببینن لەسەر شێوازی نامیلکەیەك کە هەلگرتنی سوك بێت بۆ ئێوەی خۆشەویست .

ئاگادارکردنەوەی ئافرەتان

لە تاوان وسەرپێچی یەکان

خوای گەورە دانەری یاساکان و سنورەکانە کە بەختەوەری مرۆڤی تێدایە لە دونیا و قیامەتدا ، وەلە پەیوەست بوون بەسنوری خوای گەورە و نەبەزاندنی سەربەرزی و خاوێنی و پاکژی و نەفس بەرزی مرۆڤایەتی تێدایە ، هەروەها بەرزی وپاراستنە لەڕەوشت نزمی و خراپی و ئاشوبی و تاوان ، خوای گەورە دەفەرمێت:

[إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا] (الأحزاب: ٣٣)

واتە : خوایگەورە بۆیە بەم شێوازە ئامۆژگاریتان دەکات تاوەکو هیچ تاوانتان لەسەر نەهێلێت ئەی خێزانانی پێغەمبەر (ﷺ) وەتا پاك تان بکاتەوە لە هەموو پیسی و تاوانێك.

لەبەر گەورەیی پلە وپایەی ئافرەت لە کۆمەلگای موسلمانانداو پاراستنیان لە سەر پێچی یەکان ئاگاداریان دەکەینەوە لە چەند سەرپێچیەك تا خۆیانی لێ بپارێزن وە ئەگەر کەوتونە ناوی یەوە و توشی بوونە ، ئەوا دەست بەجێ وازی لێ بهێنن و تۆبەبکەن و بگەڕێنەوە لای خوا چونکە خوای گەورە لێخۆشبووە، هەروەها ئاگاداری خوشکانی موسلمانی بکات و بەرهەلستی بکات لە کەسێك کە شتێك لەم سەرپێچی یانە جێبەجێ بکات . داواکارین لە خوای گەورە نیەت و وتە و کردەوەکانمان چاك بکات و تەنها لەبەر ڕەزامەندی ئەوبێت.

سەرپێچی یەکان لە بیروباوەڕدا:

١–چون بۆ لای جادووگەرو فالچی و باوەڕکردن پێیان ، بۆنەخۆشی یاخود چاوەزارو یاخود کردنەوەی سیحر یاخود هەرشتێکی تر ،پێغەمبەر (ﷺ) ئاگاداری کردوینەتەوە لەچونەلایان ودەفەرموێت:

(من أتى عرافاً فسأله عن شيء لم تُقبل له صلاة أربعين يوماً)[(١)]

واتە:هەرکەسێك بچێتە لای فالچی وپرسیاری لێ بکات دەربارەی شتێك ئەوا چل ڕۆژ نوێژی لێ وەرناگیرێت، وەدەفەرمووێت :

(من أتى كاهناً فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد)[(٢)] .

(١) / رواه مسلم: ٢٢٣٠.

(٢) الترمذي (١٣٥)، وصححه أحمد شاكر (١/٢٤٤).

واتە : هەر كەسێك بچێتە لای فالچیەك و باوەڕی پێ بكات لەوەی كە دەیلێت ئەوا كوفری كردووە بەو قورئانەی كە دابەزیوە بۆسەر محمد(ﷺ).

٢–خۆ پەیوەست كردن بە ڕۆژێكی دیاری كراوەوە بۆ سەردانی كردنی گۆڕستان وەكو ڕۆژانی پێنج شەممە یاخود ڕۆژانی جەژن ، هەروەها خۆ سازدان و سەفەر كردن بۆ سەر گۆڕ ئەگەر گۆڕ پێغەمبەریش بێت (ﷺ) چونكە دەفەرموێت: (لعن الله زوارات القبور)[٣]

واتە :خوای گەورە لەعنەتی كردووە لەوئافرەتانەی سەردانی گۆڕستانانیان كردووە بەخو ونەریت بەلام ئەگەر ئافرەت بە شێوازێكی شەرعی بچێت بۆ سەردانی گۆڕستان و بۆ بیركردنەوەی مردن و قیامەت ، بەبێ تایبەت كردنی كات و ڕۆژێك ئەوا دروستە چونكە سەرەتا پێغەمبەر(ﷺ) قەدەغەی كرد موسڵمانان سەردانی گۆڕستان بكەن ، بەلام لە پاشاندا فەرمووی سەردانی بكەن چونكە قیامەتتان دەخاتەوە یاد .

٣–هاواركردن و لەخۆدان و یەخە دڕاندن لە سەر مردوو. پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

(ليس منا من لطم الخدود وشق الجيوب ودعا بدعوى الجاهلية)[٤].

واتە: لەئێمە نی یە كەسێك كە لە ڕوومەتی خۆی بدات و یەخەی دابدرێت، هاواری نەفامی بكات وەكو چۆن لە پێش ئیسلام دەكرا .

وەدەفەرموێت :

(النائحة اذا لم تتب قبل موتها، تقام يوم القيامة وعليها سربال من قطران ودرع من جرب)[٥].

واتە : ئافرەتی هاواركەر ئەگەر پێش مردنی تۆبە نەكات ئەوا ڕۆژی قیامەت هەلدەسێت و پۆشاكێكی لە مسی تواوەی ئاگرینی لە بەردەكرێت وقەڵغانێك لە (جرب)٠

٤–زۆركردنی هەندێ لە ئافرەتان لە مێردەكانیان بۆ هێنانی خزمەت كار و پەروەردە كەری ناموسڵمان بەڵكو جاری وا هەیە ئەمە بەمەرج دادەنێن لەكاتی مارەبڕیندا ، و پاشان پەروەردەكردنی منداڵەكانیان پیدەسپێرن كە ئەمەش چەندەها سەرەنجامی خراپی بەدواوەیە لەسەر بیرباوەڕ و ڕەوشتی منداڵەكان كە شاراوە نی یە لەلای خاوەن عەقڵ .

٥–ناڕەزایی و بێ ئارامی هەندێ لە ئافرەتان لەكاتی توش بوونیان بە كارەساتێك یان بەلایەك و دوعا كردنیان لە خۆیان،پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

[لايتمنين أحدكم الموت لضر نزل به فان كان لابد متمنيا فليقل: اللهم أحيِني ماكانت الحياة خيراً لي وتوفَّني اذا كانت الوفاة خيراً لي][٦].

واتە : كەس لەئێوە ئاوات نەخوازێت بە مردن لەبەر زیان و ناخۆشی یەك كەڕووی تێكردووە ، ئەگەر هەر دەبوایە ئاواتە خوازی مردن بێت ئەوا بابڵێت : خوایەئەگەر ژیان باشترە بۆم ئەوا بمژێنە وەئەگەر مردن باشترە بۆم ئەوا بمرێنە٠

---

[٣] رواه الترمذي:١٠٥٦ وابن ماجه ١٥٧٦ وغيرهما.

[٤] (متفق عليه).البخاري:١٢٩٧، مسلم: ١٠٣

[٥] رواه مسلم : ٩٣٤.

[٦] (متفق عليه).البخاري: ٦٣٥١ ومسلم ٢٦٨٠.

سەرپێچی یەكان لە پایەكانی ئیسلام

٦- دواخستنی نوێژەكان لە كاتەكانیاندا، بەتایبەتی لەكاتی دەرچون و شەونخونیو دواكەوتن لەنوستن كەدەبێتە هۆی دواخستنی نوێژی بەیانی بۆ پاش خۆرهەلاٌتن ،وەپێغەمبەر یش (ﷺ)دەفەرموێت:

(إنه أتاني الليلة آتيان ،و إنهما ابتعثاني ، وإنهما قالا لي:انطلق وإني انطلقت معهما، وإنا أتينا على رجل مضطجع ورجل قائم على رأسه بيده صخرة ، واذا هو يهوي بالصخرة لرأسه فيثلغ رأسه فيتدهده الحجر هاهنا فيتبع الحجر فيأخذه فلا يرجع اليه حتى يصبح رأسه كما كان ثم يعود عليه فيفعل به مثل ما فعل به المرة الأولى ،قال : قلت لهما:سبحان الله ما هذان؟ قالا لي :إما إنا سنخبرك ،أما الرجل الأول الذي أتيت عليه يثلغ رأسه بالحجر فإنه الرجل ياخذ القرأن فيرفضه وينام عن الصلاة المكتوبة)[٧]

واتە : ئەم شەو دووكەس هاتن و لەخەو هەلٌیانساندم ،پێیان ووتم :برۆ ،منیش لەگەلٌیاندا ڕۆیشتم،تاچوینە سەر پیاوێگ ڕاكشابوو ،وە پیاوێكش لەژوور سەری یەوە ڕاوەستابوو بەردی بەدەستەوەبوو، بەردەكەی تێ دەگرت و دەیدا بەسەریدا وسەری دەشكاندو پاشان هەتا بەردەكەی هەلٌدەگرتەوە تا دووبارە بیداتەوە بەسەریدا سەری وەكو خۆی لێدەهاتەوە و چاك دەبووە و بەردەوام بەم شێوەیە سزای دەدا

پێغەمبەر(ﷺ)دەفەرموێت:

پێیانم ووت : پاك وبێ گەردی بۆخوای گەورە ئەم دووانە كێ بوون؟پێیان وتم: لە پاشاندا پێت دەلٌێن، پیاوی یەكەم كە سەری دەشكێنرا بەبەرد ئەوە پیاوێكە كە قورئانی وەرگرتوە وپاشان ڕەتی دەكاتەوە ، وە دەخەوێت لە نوێژی فەرزداو نایكات .

٧-بایەخ نەدان بەدەركردنی زەكاتی مالٌ و ئەوخشلٌ و زێڕەی كەئافرەت هەیەتی و سالٌێكی بەسەردا تێ دەپەڕێت و گەیشتۆتە ئەو سنورەی كەزەكاتی تیدایە ،خوای گەورە دەفەرموێت :

(والَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلاَ يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ .يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لأَنفُسِكُمْ فَذُوقُواْ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ)[٨].

واتە :ئەو كەسانەی كەزێرو زیو كۆدەكەنەوە و نایبەخشن لە ڕێگای خوادا (زەكاتی لێ دەرناكەن) ئەوا موژدەیسزایەكی بە ئێش و ئازاریان پێ بدە،ڕۆژی قیامەت زێڕو زیوەكەیان بۆ داخ دەكرێت لەئاگری دۆزەخدا ، ناو چەوان و لایەكانیان و پشتیانی پێ داخ دەكرێت و پێیان دەوترێت،ئەمە ئەو كەنزەیە كە بۆخۆتانتان هەلٌگرتبوو ، دەی بچێژن سزای كۆكردنەوە و زەكات نەدان لێی.

٨-كەمتەر خەمیو بایەخ نەدانی هەندێ لە ئافرەتان بەهاوسەر و منداڵەكانیان و ئامۆژگاری نەكردنیان ، كاتێك كە كەمتەرخەمی دەكەن لە جێبەجێ كردنیفەرزەكاندا وەئامۆژكاری نەكردنیان وبەرهەلٌستی نەكردنیان، وەكو پێشت گوێ خستنی نوێژی جەماعەت لە لایەن هاوسەرەكەی و كوڕەكانیەوە ،وەپشت گوێخستنی كچەكانی كاتێك كەپێ دەگەن لەجێبەجێ كردنی فەرزەكان و ڕۆژوو. وە جگە لەمە، لە پێویستیەكانی تر.

---

[٧] (البخاري).

[٨] (سورة التوبة:٣٤ ، ٣٥).

سەرپێچی‌یەكان لە پۆشاك و خۆداپۆشیندا:

٩–پەیوەست نەبون بە پۆشاكی شەرعی داپۆشەری هەموو لەش، لەكاتی دەرچون لەماڵدا هەروەها لە بەركردنی جل وبەرگی تەسك وتەنك وكورت، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت (...ونساء كاسيات عاريات ...لا يدخلن الجنة و لا يجدن ريحها ، وإن ريحها لتوجد من مسيرة كذا وكذا)[٩]

واتە :ئافرەتانێكی پۆشتەی ڕووت (جلی لەبەرە بەڵام ڕووتە چونكە یان تەسكە یان تەنكە یان كورتە) ئەمانە ناچنە بەهەشتەوە، وە بۆنیشی ناكەن كە لەدوری چل ساڵ ڕێ بۆنی بەهەشت دێت .

١٠–شوێن كەوتنی مۆدێل لەجل و بەرگ و قژ بەردانەوەو قژ بڕین و ئامێرەكانی جوانكاری و گرنگی پێ دراوە ئافرەتی یەكان، كە ئەمەش ون كردنی ناسنامەی ئافرەتی موسڵمانی تێدایە وەلاوازی یە بۆ كەسایەتی‌یەكەی.

سەرپێچی‌یەكان لەماڵ وخێزانداریتی‌دا

١١. ڕەخنەگرتن و بەرەنگای بونی ئافرەت لەهێنانی زیاتر لە ژنێك لە لایەنی پیاوەكەیەوە و دژایەتی كردنی و ڕازی نەبوونی ، خوای گەورە دەفەرموێت :

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾[١٠]

واتە : كاتێك كە خوای گەورە و پێغەمبەر (ﷺ) بڕیار لە سەر شتێك دەدەن هیچ باوەڕدارێكی ژن یا خود پیاو بۆیان نی‌یە لەم بڕیارە دەرچن وبڕیارێكی تر هەڵبژێرن. وە هەر كەسێكیش سەرپێچی فەرمانی خواو پێغەمبەرەكەی (ﷺ) بكات، ئەوا گومڕا بوونێكی ئاشكرا گومڕا بووە و لەڕێگای ڕاست دەرچووە .

١٢–گوێرایەڵی نەكردنی مێرد و وەڵام دانەوەی بەتوندی وبەرزكردنەوەی دەنگ لە رویداو بەرهەڵستی كردن و دان نەنان بەچاكەو ئیشە جوانەكانیو گلەیی كردنی لێی بەبەردەوامی بەهۆ، یاخود بەبێ هۆ.

پورێكی حصینی كوڕی محصن دەفەرموێت:

(أتيت رسول الله (ﷺ) في بعض الحاجة، فقال : أي هذه أذات بعل ؟ قلت: نعم ، قال كيف أنتِ له ؟ قالت ما آلوه ، إلا ما عجزت عنه،قال :أين أنت منه؟ فإنما هو جنتكِ ونارك)[٨]

واتە : دەفەرموێت : هاتمە لای پێغەمبەری‌خوا (ﷺ) بۆ هەندێ پێویستی خۆم، ئەویش فەرموی:

ئەمە كێیە ، ئایا مێردت هەیە ؟

وتم :بەڵێ،

فەرموی: تۆ چۆنی بۆ مێردەكەت؟.

منیش وتم: كەمتەرخەمی ناكەم مەگەر لە توانامدا نەبێت .

---

[٩] / رواه مسلم ٢١٢٨ .

[١٠] / (الأحزاب:٣٦)

[٨] (رواه النسائي).

فەرموی: تۆ لە چ ئاستێكی گوێڕایەڵی ئەودایت ؟ ئەو بەهەشت ودۆزەخی تۆیە، واتە گوێڕایەڵیت بۆ ئەو فەرمانانەی كەبێ شەرعی نین هۆی چونە بەهەشتتە،وە سەرپێچی وكەمتەرخەمیشت هۆی چونە دۆزەختە !. وە دەفەرموێت :

(لوكنت آمرُ أحداً أن يسجد لأحد لأمرت المرأة ان تسجد لزوجها)[٩]

واتە: ئەگەر من فەرمانم بەكەسێك بكردایە كە كرنوش بۆ كەسێكی تر ببات ئەوا فەرمانم بەئافرەت دەكرد كە كرنوش بۆ مێردەكەی بەرێت .

١٣- دیاری كردنی وەچەو كەمكردنەوەی منداڵ بوون بەبێ هۆیەكی گرنگ كەدەبێتە هۆی كەمبوونەوەی ئومەتی ئیسلام، پیغەمبەریش(ﷺ) دەفەرموێت:

(تزوجوا الودود الولود؛ فإني مكاثر بكم الأمم)[١٠]

واتە : ئافرەتێك بخوازن كە خۆشەویست و مندال بوو بێت ،چونكە من شانازی بە زۆریتانەوە دەكەم بەسەر ئوممەتانی ترەوە لەرۆژی قیامەت.

١٤-گرنگی نەدان بە پەروەردەكردنی منداڵ ، پەروەر كردنێكی موسڵمانانەی پاك لە هەموو خراپیو ناشیرینیەكی وەكو ئاهەنگ گێڕان بەبۆنەی جەژنی لە دایك بوون، هەروەها لەبەر كردنی ئەو جل و بەرگانەی كە وێنەو خاچی پێوەیە، وە فێركردنی منداڵان بۆ ئامێرەكانی مۆسیقا، وە لە لایەكی ترەوە هان نەدانیان بۆ نوێژەكان لە مزگەوتدا و بۆ قورئان لەبەر كردن و پەیوەست كردنی بیرو بۆچونیان بە ئیسلامەوە. پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

(والمرأة راعية في بيت زوجها ومسؤولة عن رعيتها)[١٤] .

واتە : ئافرەت شوان و سەرپەرشتیارە لە ماڵی مێردەكەیدا و لێپرسراوە لە پەروەردەكردنی منداڵ و سەرپەرشتی كردنیان .

١٥- پشت گوێ خستنی هەندێ ئافرەتان و گوێ نەدانیان بە بەڕێوەبردنی ئیش و كاری ناوماڵ لە پاك و خاوێنی و شوشتن و چێشت لێ نان ،

هەروەها پشت گوێ خستنی خۆ ڕازاندنەوە بۆ مێرد و جێ بەجێ نەكردنی مافەكانی .

١٦- داواكردنی تەڵاق لە مێرد بەبێ هیچ هۆیەكی شەرعی، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت:

(أَيُّما امرأة سألت زوجها الطلاق من غير ما بأس، فحرام عليها رائحة الجنة)[١٥]

واتە: هەر ئافرەتێك داوای تەلاق لە مێردەكەی بكات بەبێ هیچ هۆیەكی شەرعی ئەوا بۆنی بەهەشت حەرامە لە سەری .

١٧-زۆركردنی ئافرەت لە مێردەكەی بە كرینی ئەو شتانەی كە لە توانایدا نیە بە تایبەتی ئەو شتانەی كە(كماليات)ن و زۆر گرنگ نین.

هەروەها جل وبەرگ و دیاریەك كە پێویست نەبن .

---

[٩] رواه الترمذي و غيره وصححه الألباني في الإرواء:١٩٩٨

[١٠] رواه ابن حبان وأحمد والطبراني في الأوسط وسعيد بن منصور والبيهقي وصححه الألباني في الإرواء: ١٧٨٤

[١٤] /رواه البخاري:رقم (٥٢٠٠)

[١٥] /رواه أبو داود والترمذي والدارمي وابن ماجه والحاكم والبيهقي وغيرهم وحسّنه الألباني في الإرواء: ٢٠٣٥

١٨– باس كردنی ژیانی خێزانێتی و پەیوەندی ژن و مێردایەتی خۆیان بۆ خـەڵكی و بڵاوكردنـەوەی كێشەو ناخۆشـی و نهێنی نێوانیان .

١٩–گرتنی ڕۆژوی سوننەت بەبێ ڕێگەپیدانی مێردەكەی ،پێغەمبەر (ﷺ) دەفـەرموێت : (لا يحل لامرأة أن تصوم وزوجها شاهد إلا بإذنه)[١٦]

واتە : حەڵاڵ نیی یە بۆ ئافرەت ڕۆژوی سوننەت بگرێت و مێردەكەی لە ماڵەوە بێت مەگەر خۆی ڕێگەی پیێ بدات ، یا خود ڕێگە بدات بە هاتنە ژورەوەی خەڵكی ، تەنها بە ڕێگە پیدانی مێردەكەی نەبێت .

سەرپێچی یەكان

لە ناو ئاهەنگ و بۆنەكان (المناسبات)

٢٠– دواخستنی شووكردن بەهۆی خوێندن و هۆی ترەوە ، تاخۆی لە هاو تەمەنانی خۆی بـەجێ دەمێنیـت و بـە تـەنها دەمێنێتەوە

كەسێك نابینێ بچێتە داخوازی لەبەر تەمەن گەورەیی .

٢١– گرنگی نەدان بە دین و ڕەوشت لەكاتی هەڵبژاردنی هاوسەریدا و بایەخ نەدان پێیان ،پێغەمبەر (ﷺ)دەفەرموێت:
(إذا أتاكم من ترضون خلقه ودينه فأنكحوه، إن لا تفعلوه تكن فتنة في الأرض و فساد كبير...)[١٧]

واتە : ئەگەر هەر كەسێك هات بۆ داخوازیتان لە دین و ڕەوشتی ڕازی بـوون ئـەوا شـوی پـێ بكـەن ئـەگـەر وانەكـەن و شتی تر لێك بدەنەوە ئەوا خراپە و ئاشوبێكی زۆر لەسەر زەویدا بڵاودەبێتەوە .

٢٢–زیاد ڕەوی كردن لە دانانی مارەیی‌دا .لە فەرموودەدا هاتوە (خير الصداق أيسره)[١٨].

واتە: باشترین مارەیی ئەوەیە كە كەمترین و ئاسانتربێت

٢٣–كەوتنە ناو هەندێ داهێنراوی تازە لەم سەردەمەدا وەكو زۆركردن لە مێردەكەی بۆ لەسەر كردنی شەبقە یاخود نوسینی ناوی مێردەكەی لەسەری ، هەروەها لاسایی كردنەوەی كافران لەلە بەركردنی جلی سپی درێژ و دەست كێش و گۆرەوی سپی لەكاتی گواستنەوەدا

٢٤–چوونی ئافرەت بۆ ئارایشگا بۆ لابردنی موی لەشی هەتاوای لێ هاتوە كە شوێنی وای دەردەخات كە دروست نی یە بۆ كەس تەماشای بكات جگە لە مێردەكەی .

٢٨–سوربوون لەسەر گێرانی ئاهەنگی گواستنەوە لە كۆشك و میوانخانەكان و ئامادەكردنی گۆرانی بێژانی ژن و پیـاو ،دەنـگ بەرزكردنـەوە بـەگۆرانی و مۆسـیقا و هـەڵ هەڵـە لێـدان و سـەرف كردنـی پارەیـەكی زۆر تـا دەگاتـە سنورێكی زیادەڕەوی و ئیسراف.

٢٥–دانانی بوك و زاوا لە شوێنێكی بەرز لەپێش چاوی كەسانی نامەحرەم لەخزم و كەس وكاری بوك و زاوا و خەڵكی تر و پیرۆزبایی كردن لێ یان بە تەوقەكردن و سەماكردن بۆیان و گرتنی وێنەی فۆتۆگرافی یاخود بە كامێرای ڤیدیۆ .

---

[١٦]/ البخاري ومسلم وغيرهما بألفاظ متعددة وصححه الألباني في الإرواء: ٢٠٠٤.

[١٧]/ رواه الترمذي وابن ماجه والحاكم والبيهقي وغيرهم وحسنه الألباني في الإرواء: ١٨٦٨.

[١٨]/ رواه الحاكم وصححه الألباني في الإرواء: ١٩٢٤.

سەرپێچی یەكان لە دەرچوون لەماڵ و سەفەر كردن و تێكەڵاو بوون

٢٦–بۆن لە خۆدان لە كاتی دەرچوونی لە ماڵ كە پیاوان بۆنی دەكەن ، پێغەمبەریش (ﷺ) دەفەرموێت: (أيما امرأة استعطرت ثم خرجت فمرت على قوم ليجدوا ريحها فهي زانية)[١٩] .

واتە : هەر ئافرەتێك بۆن لە خۆی بدات و پاشان لەماڵ دەرچێت و پیاوانی بێگانە بۆنی بكەن ئەوا ئافرەتە زیناكەرە .

٢٧–سەركەوتنی ئافرەت لەگەڵ شۆفێری بێگانە ، بە تەنها و خۆ دانەپۆشین لێی ، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت :(لا يخلون أحدكم بامرأة إلا مع ذي محرم)[٢٠]

واتە : باكەس لە ئیوە بە تەنها لە گەڵ ئافرەتیكدا نەبێت مەگەر مەحرەمی خۆی لەگەڵدابێت .

٢٨– زۆر دەرچوون لەماڵ و چون بۆ بازاڕ ، خوای گەورە دەفەرموێت :

(وقرن في بيوتكن ولاتبرجن تبرج الجاهلية الأولى)[٢١] .

واتە: لەماڵەكانتان جێگیربن و وەكو ئافرەتانی سەردەمی نەفامی لەشی خۆتان دەرمەخەن بۆ پیاوی بێگانە .

٢٩–تێكەڵاو بوونی بە پیاوانی بێگانە لە خزم و كەس وكاری ئافرەتەكە یاخود پیاوەكە یاخود جگە لەمان ،و گاڵتەكردن لەگەڵیاندا وتەوقەكردن لەگەڵیاندا و ئاشكراكردنی جوانی خۆی لەپێش چاویان و خۆدانەپۆشین لەلایان .

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت :(إياكم و الدخول على النساء) فقال رجل من الأنصار: أفرأيت الحمو يا رسول الله ، قال: (الحمو الموت) [٢٢]

واتە: ئاگادارتان دەكەینەوە نەچنە ژورەوە بە تەنها بۆ لای ئافرەت . پیاوێك لە پیشتیوانان ،ووتی: ئەی ئەگەر خزم وكەس وكاری مێردە كەی بێت ؟ فەرموی ئەوا مردنی باشترە .

٣٠– بە ئاسان گرتنی هەندی لە ئافرەتان لە چون بۆ لای پزیشكی پیاو بۆ چارەسەر كردنی و دەرخستنی شوێنی وایان كە دروست نییە پیشان بدرێت بەبێ ئەوپەڕی ناچاری و گرنگی

٣١–سەفەركردنی ئافرەت بەبێ مەحرەم ئیتر بەفڕۆكەبێت یان ئۆتۆمبێل بێت یاخود پاپۆر یاخود جگە لەمانە .پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: (يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر، تسافرُ مسيرة يوم، إلا مع ذي محرم)[٢٣].

واتە: نابێت ئافرەت سەفەر بكات بەبێ مەحرەم .

٣٢–دەرچوونی هەندێ لە ئافرەتان لە ماڵ بۆ ئیش كردن كە دەبێتە هۆی توش بوونی حەرام و پشت گوێ خستنی مێردو منداڵ ، یا خود وازهێنان لە هەندێ لە فەرزەكان و تێكەڵاو بوون

---

[١٩] / رواه ابن خزيمة وصححه الألباني في صحيح ابن خزيمة :١٦٨١

[٢٠] /رواه البخاري (٣٠٠٦)ومسلم (١٣٤١) بألفاظ .

[٢١] الأحزاب:٣٣

[٢٢] / (متفق عليه).البخاري (٥٢٣٢) ومسلم (٢١٧٢).

[٢٣] / متفق عليه وهذا لفظ مسلم: (١٣٣٩)

چەند سەرپێچیەكی گشتی

٣٣- وازهێنان لە فەرمان كردن بە چاكەو قەدەغەكردنی خراپە و ئامۆژگاری كردن لە ناو ئافرەتاندا ،خوای گەورە دەفەرموێت :

(والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر ويقيمون الصلاة ويؤتون الزكاة ويطيعون الله ورسوله أولئك سيرحمهم الله إن الله عزيز حكيم)[٢٤].

واتە: باوەردارانی پیاوو ژن هەندێكیان سەرپەرشتیارو یارمەتی دەری یەكترن ، فەرمان دەكەن بە چاكەو قەدەغەدەكەن لە خراپە و نوێژەكانیان دەكەن و زەكات دەدەن و گوێرایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی (ﷺ)دەكەن ئەوانە خوای گەورە رەحمیان پیدەكات ، بەراستی خوای گەورە بەدەسەڵات و كاربەجێیە .

٣٤ـ ئازاردانی دایك و باوك بەبەرزكردنەوەی دەنگ لەسەروی ئەوانەوە ،یاخود دڵ ئێشانیان و بێزاركردنیان و گوێرایەڵی نەكردنیان خوای گەورە دەفەرموێت :

(وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا)[٢٥] .

واتە :ئەوەندە چاك بن لەگەڵ دایك و باوكتاندا تەنانەت لەڕوویاندا مەڵێن ئۆف وەقسەڕەق ودەنگ بەرز مەبن لە ئاستیاندا بەڵكو قسە نەرم ونیان و خۆش بن لەگەڵیاندا بەتایبەتی لەكاتی پیریاندا.

٣٥- بڵاو بوونەوەی بەڵاكانی زمان لەغەیبەت و دووزمانی و جگە لەمانە .

٣٦- گوێ نەدان بەنەپاراستنی چاو،وەكو بڵێ ی تەنها خوای گەورە فەرمانی بەپیاوان كردووە نەك بەئافرەتان ،خوای گەورە دەفەرموێت:

(وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ)[٢٦]

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بەئافرەتانی باوەڕدار بڵێ باچاویان بگرن لە تەماشا كردنی پیاوی بێگانەو دامێنی خۆیان بپارێزن لە بەدڕەوشتی وە تەماشا كردنی پیاوان بەتایبەتی لە تەلەفیزێون ، جگە لەمە كەدەبێتە هۆی فیتنە و ئاشوب .

٣٧.تەماشاكردنی ئافرەت بۆ ئافرەتی تر و پاشان باسی بكات بۆ مەحرەمێكی خۆی بەبێ مەبەستی ژن هێنان.

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:(لا تباشر المرأةُ المرأةَ فتنعتها لزوجها كأنه ينظر إليها)[٢٧]

واتە : با ئافرەت تەماشای لەشی ئافرەت نەكات و پاشان وەسفی بكات بۆ مێردەكەی وەكو ئەوەی كە مێردەكەی خۆی تەماشای بكات .

٣٨- كردنی هەندێ ئیشی قەدەغە كراو كە دەبێتە هۆی نەفرەتی خوای گەورە لەسەری.

.پێغەمبەر(ﷺ)دەفەرموێت:

(لعن الله الواشمات والمستوشمات ، والنامصات و المتنمصات و المتفلجات للحسن، المغيرات خلق الله)[٢٨]

---

[٢٤] / التوبة: ٧١

[٢٥] / (الإسراء:٢٣).

[٢٦] / (النور: من الآية٣١).

[٢٧] رواه البخاري: ٥٢٤٠.

[٢٨] / (متفق عليه).البخاري: (٤٨٨٦) ومسلم: (٢١٢٥).

واتە: خوای گەورە نەفرەتی کردووە لەو ئافرەتانەی کە خاڵ دەکوتن بۆ خەڵکی وە لەوانەیش کە خۆیان دەیکوتن هەروەها لەو ئافرەتانەنەی کە برۆ بۆ خەڵکی هەڵ دەگرن و ئەوانەیش کە خۆیان هەڵی دەگرن، هەروەها لەو ئافرەتانەی کە ددانیان شاش دەکەن بۆ جوانی کەدروست کراوی خوای گەورەی دەگۆڕن هەروەها دەفەرموێت:

(لعن الله الواصلة والمستوصلة)[٢٩].

واتە: خوای گەورە نەفرەتی کردووە لەو ئافرەتانەی کە قژی جگە لەقژی خۆیان قژی دەست کرد لە سەریان دەدەن و لە وانەیشە کە بۆنیان لێ دەدەن . هەروەها دەفەرموێت (لعن رسول الله ... المتشبهات من النساء بالرجال)[٣٠]

واتە : پێغەمبەری خوا نەفرەتی کردووە لەو ئافرەتانەی کە خۆیان دەچوێنن بە پیاو جا لە قسەکردندا بێت یاخود لە جل و بەرگیدا یاخود لە هەڵسوکەوت و هەموو شتێکی تردا.

٣٩-بەنەرمی قسەکردن و دەنگ ناسک کردن لەگەڵ پیاوی بێگانەدا ، بەتایبەتی لە تەلەفۆن دا کە دەبێتە هۆی سەرەنج ڕاکێشانی پیاو وەئافرەتانیش دەبنە نێچیرێکی ئاسان بۆ (ئەو گورگانەی کە لەپێستی مرۆڤدان).

٤٠-لە خۆبایی بوون و خۆ بەگەورە زانینی هەندێ لە ئافرەتان جا چ بەهۆی جوانیەیانەوە دەبێت یاخود بەهۆی لەبەر کردنی جل و بەرگی گران بەهاو زێڕی بەنرخ و دەوڵەمەندی و شتی ترەوە، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

(لا يدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من كِبر)[٣١]

واتە : هەر کەسێك مسقاڵە زەڕەیەك خۆبەگەورە زانین لەدڵیدا بێت ئەوا ناچێتە بەهەشتەوە.

٤١-بێ ئاگابونیان لە زۆر سوننەت و عیبادەت، هەندێ لە ئافرەتان خوا هیدایەتییان بدات نوێژی (**الوتر والضحى**) نازانن وپارێزگاری ناکەن لە سوننەتەکان، وە هەندێکیان نازانن قورئان بخوێننەوە یاخود خۆیان داناپۆشن تەنها لە مانگی ڕەمەزاندا نەبێت .

٤٢-هەندێ لە ئافرەتان خوا هیدایەتیان بدات هەڵدەستن بە بۆیاخ کردنی قژی سەریان بەڕەش لەجیاتی خەنە .پێغەمبەر(ﷺ)دەفەرمێ :

(يكون في آخر الزمان قوم يخضبون بالسواد كحواصل الحمام لا يريحون رائحة الجنة)[٣٢] واتە: لە کۆتایی زەماندا کەسانێك پەیدا دەبن قژەکانیان ڕەش دەکەن وەکو سیقەتۆرەی کۆتر، ئەمانە بۆنی بەهەشت ناکەن .

٤٣-سەرپێچیکردنی سوننەتێك لە سوننەتەکانی فیترەت کە بریتی یە لەنینۆك کردن. ئافرەتی وا هەیە نینۆکی درێژ دەکات و پاشان بۆیاخی دەکات کەئەم بۆیاخە نایەڵێت ئاو بگات بەنینۆکی لەکاتیدەست نوێژگرتن دا و دەبێتە هۆی بەتاڵ بوونەوەی دەست نوێژو پاشانیش نویژەکەی .

٤٤- هاوڕێ یەتی کردنی ئافرەتی خراپ کەهانی دەدەن بۆ کەم تەرخەمی کردن لەپەرستن و جێ بەجێ کردنی مەفەکانی خوای گەورە لەسەری‌و گرنگی نەدان و بەکەم گرتنی پاراستنی ڕێزو ئابڕووی و توش کردنی بەئیشی وا کە سەرەنجامەکەی سوپاس کراو نابێت .

٤٥ – ماتەمی گێرانی ئافرەتان زیاتر لە سێ ڕۆژ ئەگەر مردووەکە مێردی نەبوو ، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت:

---

[٢٩] / رواه مسلم: (٢١٢٢).
[٣٠] / رواه البخاري: (٥٨٨٥).
[٣١] / رواه مسلم : (٩١).
[٣٢]/(رواه أبو داود والنسائي) صحيح انظر تمام المنة

(لاَ يَحِلُ لامرأة تؤمن بالله واليوم الأخر أن تحّد على ميت فوق ثلاث الا على زوج أربعة أشهر وعشراَ)[٣٣]

واتە: حەلاڵ نیيە بۆ ئافرەتێك كە باوەڕی بەخوا و ڕۆژی دوایی هەبی زیاتر لەسێ شەو پرسە بگرێتەوە بۆ مردوەكەی مەگەر مردوەكە مێردی بێ ئەوا چوار مانگ و دە ڕۆژ پرسەی بۆ دەگرێتەوە.

٤٦-خۆ پەیوەست نەكردن بە ئادابەكانی پرسە گرتنەوە. وە دوور كەوتنەوە لە لەبەركردنی پۆشاكی جوان و خشلّ و چاو ڕشتن و بۆن لەخۆدان و هاو شێوەی ئەمانە ، وەنابێت لەماڵەكەی بچێتە دەرەوە تەنها لە بەر ئیشێكی گرنگ و پێویست نەبێت ، وە نابێت پۆشاكی ڕەش بكات چونكە حەرامەو هیچ بنچینەیەكی نی یە لە شەرع داو ئیشێكی بەتاڵ و زەمكراوە .

وأخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين وصلى الله على نبينا محمد

وعلى أله وصحبه أجمعين

=====================

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

لە دوعای خێر بێ بەشمان مەكەن

---

٣٣ / متفق عليه : البخاري: (٥٣٣٤) ومسلم: (١٤٨٦).